

Maatregel ... regelmaat? Reconstructie van (het doorbreken van) transgenerationale overdracht van kinderschermingsmaatregelen.

B.O. Vogelvang, N. Boesveldt

Onderzoeks- en adviesbureau van Montfoort

Bestellingen: Onderzoeks- en adviesbureau van Montfoort

Kenmerk: [EWB 99.139B](#)

Samenvatting

In dit onderzoek als geheel moest worden nagegaan:

1. In hoeverre hebben kinderen met problemen die tot kinderschermingsmaatregelen (kunnen) leiden, (groot)ouders die in hun eigen jeugd ook dergelijke problemen hadden? Komt dat bij deze groep vaker voor dan bij een doorsnee van de bevolking? Deze vraag is behandeld in de literatuurstudie.
2. In welke mate vertonen problemen die tot kinderschermingsmaatregelen (kunnen) leiden van generatie op generatie steeds een zelfde patroon?
3. In hoeverre gaat van de opgelegde maatregelen zelf een bevorderende dan wel remmende werking uit?
4. Op welke manieren zijn eventuele vicieuze cirkels te doorbreken door middel van wijzigingen in wet, beleid en/of uitvoeringspraktijk?

Ad 1

Uit de literatuurstudie is gebleken dat er een indicatie is voor een verband tussen slachtofferschap in de jeugd van de ouders van verwaarlozing, mishandeling en/of seksueel misbruik en slachtofferschap van hun kinderen voor soortgelijk wangedrag. De gevonden overdrachtspercentages lopen echter sterk uiteen, mede afhankelijk van o.a. de onderzochte vormen van wangedrag tegenover kinderen en de definiëring daarvan. De vraag in hoeverre de overdracht bij ouders met een kinderschermingsverleden vaker voorkomt dan bij een doorsnee van de bevolking kon niet worden vastgesteld.

Ad 2

De opvoedingsgeschiedenis van de ouders, het huidige functioneren van de ouders, de partnerrelatie, het sociaal netwerk, het opvoeden en de kenmerken en ontwikkeling van de kinderen blijken alle van belang te zijn. In de gezinnen waarin de kinderschermingsmaatregel wel is overgedragen op de volgende generatie is de balans tussen draagkracht en draaglast naar de negatieve kant omgeslagen. In de gezinnen waarin de kinderschermingsmaatregel niet is overgedragen op de volgende generatie lijken de persoonlijke eigenschappen bij de ouders zelf een belangrijke bijdrage te leveren aan het doorbreken van de overdracht. Het gaat bijvoorbeeld om ouders die in hun kindertijd iets buiten het gezin stonden, over meer intelligentie en assertiviteit te beschikken en/of beter hebben leren om te gaan met stressvolle ervaringen.

Ad 3

De meeste kansen op het doorbreken van de overdracht van mishandeling en/of verwaarlozing en daarmee van een maatregel ontstaan bij een combinatie van persoonlijke eigenschappen en een positieve individuele opvoedingsrelatie met de gezinsvoogd of hulpverlener. Van groot belang daarbij is dat de activiteiten van de Raad voor de Kinderbescherming en/of de activiteiten van de gezinsvoogd of hulpverlener wordt besproken met de kinderen. Met name traumatische ervaringen van kinderen met de Raad voor de Kinderbescherming zoals separatie en controleverlies hebben bijgedragen aan het ontstaan van opvoedingsproblemen in de volgende generatie. Wel is gebleken van een kentering: in de jaren '80 is de uitvoering transparanter en daarmee klantgerichter geworden. Gezinsvoogden oordelen evenwel negatief over de tijd die de uitvoering van de gewijzigde wet op de OTS van 1995 laat voor het in de praktijk realiseren van een goede relatie met het gezin.

Ad 4

De onderzoekers doen, gelet op de onderzoeksmethode (zie hieronder), met een zekere terughoudendheid een flink aantal aanbevelingen waaronder:

Een vroege signalering van problemen geeft meer kans op het voorkomen van transgenerationale overdracht.

De voor ouders vaak ondoorgroendelijke wijze waarop zij zelf door de Raad voor de Kinderbescherming in hun jeugd uit huis zijn geplaatst dient bij toekomstige generaties te worden voorkomen.

Een bijzondere relatie met een vertrouwensfiguur is noodzakelijk. Dat kan een gezinsvoogd zijn. In de randvoorwaarden voor de uitoefening van die taak zal meer ruimte moeten komen voor het ontwikkelen van een persoonlijke band met de ouders en het onder toezicht gestelde kind.

Mondigheid en sociale vaardigheden van kinderen zouden moeten worden bevorderd o.a. door inbreng van kinderen in hulpverleningsplannen en cliëntenraden en gerichte trainingen om jongeren te leren hoe hun mening kenbaar te maken.

Voor kinderen die voor langere tijd niet naar huis kunnen, dient een meerjarenplan te worden opgesteld waarmee continuïteit van de verblijfplaats is verzekerd.

Indien de OTS langer dan twee jaar duurt en geen doelen zijn bereikt zou bij een ontheffingsverzoek standaard gemotiveerd moeten worden waarom niet om beëindiging wordt verzocht.